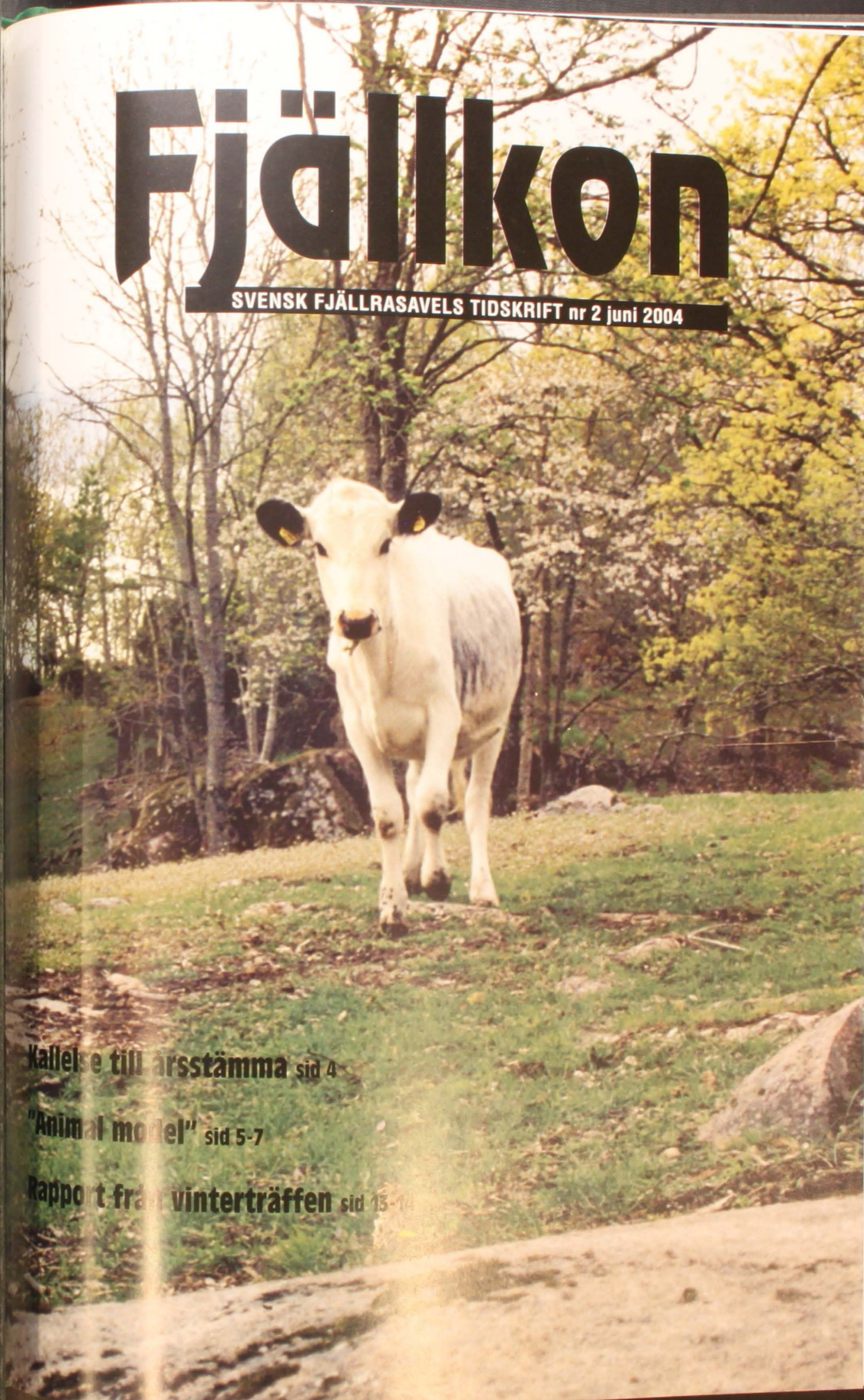

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 2 juni 2004

Kallelse till årsstämma sid 4

"Animal model" sid 5-7

Rapport från vinterträffen sid 15-16

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:
Anders Jonört
Flarkbäcken 10
915 96 Flarken
tel/fax: 0934-270 30

Vice ordförande:
Joachim Gustavsson
Görshorva, V. Harg
595 91 Mjölby
tel/fax: 0142-250 42

Sekreterare:
Siw Andersson
Medle 122
931 98 Skellefteå
tel/fax: 0910-77 01 42

Expedition och kassa:
Hans-Inge Pettersson
Timotejvägen 16
840 70 Hammarstrand
tel: 0696-102 22
fax: 0696-102 25
tel tid: måndag 11-15
måndag & onsdag 18-21,30
e-post: fjallkon@hotmail.com

Ledamöter:
Mari Strand
Västat Gård Nyland 324
830 70 Hammerdal
tel/fax: 0644-400 71

Urban Delestig
Sunnanås 12
827 94 Ljusdal
tel/fax: 0651-149 88

Robert Eklundh
Kanalvägen 904
811 95 Järbo
tel/fax: 0290-705 25

Suppleanter:
Göran Lundström
Fjälbyn 252
930 10 Lövånger
tel: 0913-300 40
fax: 0913-301 01

Anna-Lena Erstadius
Styggforsvägen 3
795 96 Boda Kyrkby
tel: 0248-404 50

Evy Schale
Killhult
312 93 Våxtorp
tel: 0430-311 18

Revisorer:
Martina Bremer
Österskog 4569
386 94 Färjestaden
tel: 0485-373 45

Ann-Sofie Sångberg
Lökom 7578
881 93 Sollefteå
tel: 0620-321 43

Revisorssuppleanter:
Patrik Gyllenhammar
Ekeshogs Hejde
62020 Klintehamn
tel: 0498-24 30 35

Tove Undin
Stöpafor 473
686 93 Sunne
tel: 0565-921 92

Livdjursförmedling:
Mårten Dahlberg
Mariebergs Gård 1296
872 96 Bjärträ
tel: 0612-532 67
fax: 0612-531 07
OBS! Tel. tid måndagar 12-13

Stambokföring:
Robert Nilsson
Övre Svartlå 515
961 98 Boden
tel: 0928-401 06
fax: 0928-402 10

Kontaktpersoner:
Sven Blomberg (0258-202 07):
Svea Husdjur, Dala Gävle Hus-
djur

Joachim Gustavsson:
Skara Semin
Patrik Gyllenhammar:
Gotlands Husdjur
Ronny Olsson (0485-760 37):
Kalmar Husdjur, Blekinge Krono-
bergs Husdjur
Evy Schale:
Hallands Husdjur, Skånesemin,
S. Älvsborgs Husdjur
Mari Strand (Sammankallande)
Norrmjerier, NNP Husdjur

Fjällnära:
Brirgitta Karlsson
Smedjebo, Härja
522 91 Tidaholm
tel: 0502-450 64

Avelskommitté
Joachim Gustavsson (ordf)
Anders Jonört
Mårten Dahlberg

TIDNINGEN FJÄLLKON
Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08-656 88 09
fax: ring först
tel, dag: 08-615 56 94
fax, dag: 08-615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Mari Kallin (0660-22 50 00)
Robert Eklundh
Margareta Holmgren
(0933-612 55)
Kristina Torén
Urban Delestig
Anna-Lena Erstadius

Innehåll

Föreningsadresser	2
Ordförande har ordet	3
Kallelse till årsstämman	4
"Animal model"	5-7
Info från avelskommittén	7-8
Aktuella semintjurar	9-10
Nya ungtjurar	12-13
Vintermötet	14-15
Fjällnärabesättningar	16-17
Utfodringsartikel	18-20
Lite av varje	20-21
NGH-seminarium	22
Livdjursförmedling	23
Fjällkor på skogsbete	24

Omslag:
495 Diva, Far: 6758 Bula, Mf:
6715 Lage, testar vårens nya
grönska.
Foto: Joachim Gustavsson

Tidningen Fjällkon

Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Mari Kallin (0660/22 50 00)
Robert Eklundh
Margareta Holmgren (0933/612 55)
Kristina Torén
Urban Delestig
Anna-Lena Erstadius
Tryck:
Bräcke Tryckeri KB

Tidningen Fjällkon är Svensk
Fjällrasavels medlemstidning som ges ut
ca 4 ggr per år. Däremellan skickas
aktuell information ut.
Annonseringen med radannonser i tidning
och info-blad med t.ex. "Köpes/Säljes"
är gratis för medlemmar.
Samtliga artiklar i Tidningen Fjällkon
är författade av redaktionskommittén
om ej annat anges. Åsikter framförda
i signerade artiklar delas inte automatiskt
av Svensk Fjällrasavel, utan
är författarnas egna.
Tidningen får i korta drag citeras om
källan anges. Eftertryck är dock
förbjudet utan skriftligt tillstånd från
Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560

Medlemsavgift:
300:- insättes årligen på
Svensk Fjällrasavels BG 5361-8070.
OBS! Skriv ditt namn och adress!

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 2 juni 2004

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Hej alla medlemmar!

När detta skrivs den 20 maj en kylig dag har vårbruket just startat här i västerbotten. Inom föreningen pågår arbetet som vanligt med att försöka få till en tidning i tdi, men det lyckas sällan, men alla skall veta att vi gör så gott vi kan, men det är svårt då alla har mer än heltidsjobb och föreningsarbetet får ske då man lyckas få en stund över.

I övrigt jobbar Hans-Inge Pettersson för fullt med tjurkorten som till en del kommer att vara klara till stämman. Själv är jag sysselsatt med att tillsammans med Atle i STN-föreningen få till ett program till stämman i Röros den 5-7 augusti, där jag hoppas att så många medlemmar som möjligt kommer. Det kommer också medlemmar ifrån STN-föreningen dit och det ger stämman en extra krydda och ger oss chansen att träffa lite nytt folk att utbyta erfarenheter med. Röros är ju gammalt fjällko-land.

Ja det finns till och med människor som säger att är man intresserad av fjällkor måste man en gång i livet ha varit i Röros. (Citat Robert Nilsson, se även sid 20 i denna tidning)

Så gott folk, vi syns i Norge i sommar!

MVH

Anders Jonört, ordförande

Kallelse till årsstämma

Årsstämma för Svensk Fjällrasavel
2004.08.05-2004.08.07

Program

Torsdag 5/8

13:00-14:00 Ankomst och incheckning på Fjällhotellet i Röros, Norge
14:00 Kaffe
14:30 Information om Röros och om hur normmännen jobbar med att bevara sina lantraser.
Information från styrelsen och avelsnytt inom Svensk Fjällrasavel
18:00 Middag med samkväm

Fredag 6/8

8:00 Frukost
9:00 Avresa med buss för studiebesök på 2 st gårdar med STN-kor + andra sevärdheter kring Röros. Lunch någonstans, senast 18:00 tillbaka till hotellet.
19:00 Middag med underhållning.

Lördag 7/8

8:00 Frukost
10:00 Årsmöte
13:00 Avslutning med lunch

Kostnad c:a 2000 NKR per person

Anmälan senast 15 juli till expeditionen tel: 0696-10222

Motioner!

Motioner till stämman skall vara
styrelsen tillhanda före den
15/7!

Förslag till heders diplom för år 2003!

skall vara valberedningen
Ronny Olsson
Egby 5373, 387 95 Köpingsvik
tel: 0485-760 37
tillhanda före den

15/7!

Animal model

Den nya avelsvärderingen!

Vi ska detta nummer försöka oss på att lite mer förklara hur den nya avelsvärderingen slår på våra fjällrastjurar. De gångna åren har tjurarna bedömts efter en avkommeundersökning, vilket enkelt uttryckt betyder att avkomman undersökts för att bedöma tjurens kvalitet.

Man har bedömt avkommans mjölkavkastning, fetthalt, proteinhalt och antal liter gånger procenthalten protein = antal kg protein. Det har gett ett Mjölkindex förkortat MIN. MIN har bildat ingångsvärde i tjurindexet som är ett försök att sätta ett ekonomiskt värde på tjuren. Har tjuren haft 105 i MIN har det gett +5 i ingångsvärde i tjurindexet.

Till det har man lagt dottergruppsundersökningen som betytt att man exteriörbedömt ett 20-30tal av dottrarna på första kalven för att få en bild av hur avkomman sett ut. Man har då tittat på juverligament, golvhöjden, spenlängd, benens kvalitet, etc, etc. Till det har man adderat uppgifter om hur bra fertilitet dottergruppen haft. Hur lätt dom haft för att kalva. Hur stora kalvarna blivit efter tjuren. Hur många av dottrarna som haft mastit, eller övriga sjukdomar, samt lynnet på dottrarna. Allt detta sammantaget och ytterligare uppgifter har gett ett tjurindex som då ska vara den ekonomiska värderingen av tjuren. Där då naturligtvis ett högt tjurindex är lika med mer ekonomiska kor för djurägaren.

Avkommebedömning byts mot avelsvärdering

Det som nu händer med animal model eller djurmodellen som det heter på svenska, är att värderingen av tjurarna går från att ha varit en bedömning av avkomman till att bli en avelsvärdering av tjuren. Vad är då skillnaden?

Ja ni har väl alla sett att djuren får ett härstamningsindex när dom föds och för korna blir detta senare ett koindex när dom kalvat in och mjölkat ett tag. Härstamningsindexet har varit ett sätt att utifrån indexen på far och mor försöka förutspå ett kommande avelsvärde/mjölkindex på en ko. I koindexet har det länge ingått en påverkan av kons härstamningsindex. Det är det som gör att man som bonde kan vara förundrad över att en "sämre" ko kan ha ett högre index än en utav favoritkorna.

På tjursidan har H-indexet varit ett sätt att värdera vilka tjurkalvar som är intressanta att köpa in till seminverksamheten. Men H-indexet har förut inte påverkat semintjurarnas avelsvärde när dom blivit

avkommebedömda. Dom har enbart blivit bedömda efter sin avkomma, och inte som korna även efter sina anor.

Härstamningen medräknas

Med djurmodellen tar man in värdet på härstamningen i bedömningen på tjurarna för första gången. Så en tjur med ett högt härstamningsindex vars döttrar mjölkar rasens medeltal i snitt (100) kommer få ett index över 100. Åt andra hållet går det då för en tjur som har en index mässigt svag härstamning men vars döttrar mjölkar lika mycket som den förra tjuren, han får då ett index under 100. Dessutom tas det utöver det med i bedömningen hur det gått för halv och helsyskon till tjuren. Så om det finns många bra systrar till tjuren så ökar indexet jämfört med om han så att säga är ett ensam barn. Det här gäller nu syskon på modernet eftersom fäderne avkomlingarna redan är inräknade i tjurarnas MIN.

Dessutom tas inte längre bara in uppgifter om avkastningen på första laktationen utan på andra och tredje också. Det har den uppmärksamme kanske redan sett på provmjölkkningsredovisningen där det står 305d laktation både efter 1a, 2a o 3e laktation.

Denna ändring från avkommeundersökning till avelsvärdering har man bland annat gjort för att säkrare kunna bedöma syskongrupper efter embryo-transfer, eftersom det blir ett allt vanligare avelsinstrument i de stora raserna.

I konventionella seminraser där man hela tiden använder nya=unga tjurar och bara de absolut bästa tjurarna ur indexsynpunkt till tjurfäder så kan nog det vara ett bra alternativ att lägga in mer saker i bedömningen. Det som är frågan är hur det slår på vår lilla ras där vi måste ta hänsyn till annat än indexnivåer?

Relativtal

Sen vi startade P,R,F och senare svensk fjällrasavel så har vi när vi skulle välja ut tjurar till samlingarna i huvudsak gått på moderns relativtal för mjölkproduktionen. Ju fler år hon gjort med avkastning över besättningsens medeltal dess bättre. Ju fler generationer bakåt på modernet som producerat över besättningsmedel dess bättre. Vi har noterat indexet på tjurens moder och modernet bakåt men inte fäst så stor vikt vid det. Eftersom vi vet att t. ex. en äldre tjur som far till kon drar ner indexet så pass att enbart det inte längre blir ett användbart mått för oss. Sen har vi naturligtvis lagt stor vikt på att

tjurarnas härstamning ska avvika så mycket som det går från svensk avels material för att vi ska bredda rasen genetiskt. Mödrarnas hållbarhet och att dom varit friska har också spelat stor roll.

Det som händer nu är att en del av våra projekt/Alebäckstjurar fått avelsvärden och en del var förvånande låga för oss. Låga därför att vi innan bedömningen las om hade sett inofficiella siffror på flera av "våra" tjurar och dom hade hellre varit ovanligt glädjande höga.

De tjurar vi haft siffror på var

Tjur	MIN	Dotfr.	Df,far	Df,mf	Mst	Övr	kröpp	Ben	Juvel	Lynne	Tj,ind.
549 Smille	107	101	106	97	99	98					+7
563 Idear	100	102	99	98							+0
710 Kvick	88	103	102	105	102	103					-10
723 Fido	106	99			99	99					+5
724 Major	105	100			102	101	102	98	100		+5
725 Drutten	94	101			104	101	101	101	100	101	-4

När vi för något år sen fick tag i dessa uppgifter så blev naturligtvis glatt överraskade även om vi haft en del av värdena "på känn" efter att vi gått igenom ett antal gårdsstamböcker.

Det man nu ska tänka på är att vi inte vet på hur många döttrar som tjurarna är bedömda på för det framgår inte där vi fått uppgifterna från.. Tjurarna är dessutom inte utvalda av oss för att vara speciellt intressanta utan har bara slumpmässigt dykt upp i olika sammanhang där vi kunnat notera värdena. Men slår man ihop alla värden och räknar fram ett medeltal så blir det ändå ett plus i slutändan vilket för oss var mycket glädjande.

Vi ska dessutom komma ihåg att dessa siffror är jämfört med SKB (inkl korsn.) som helhet vilket gör att ska vi sätta in siffrorna bara mot fjällras så får vi justera upp indexen på Min med ca 5 enheter likaväl som tjurindexen och då är siffrorna nästan häpnadsväckande bra!

Att vi inte gått ut med dessa uppgifter beror ju på att indexen inte varit officiella och man vill inte från ansvarigt håll att sådana uppgifter ska spridas varför vi låtit bli tills nu.

Djurmodellens indexen

Till vår stora förvåning dök det nu upp 4 fjälltjur

och en rödkulla på den senaste officiella körningen av tjurindex. Den första efter nya djurmodellens bedömningen. Dom av er som har förtryckta kotavlör har kunnat se siffrorna där om ni haft kor med dom tjurarna som far eller morfar eller seminerat med dom. Det vi då snabbt såg var att ett par tjurar fått väldigt låga avelsvärden mot vad vi tyckt oss ha sett när vi granskat uppgifterna om döttrarnas avkastning.

Nu var det bara två av tjurarna som vi har uppgifter på innan djurmodellens körningen men en av dom 563 Idear hade sjunkit med 18 enheter på MIN vilket är mycket.

Men vi ska redovisa de nya värdena innan vi diskuterar vidare.

Tjur	MJÖ	FET	PROT	F%	P%	MIN	Effd
549 Smille	100	105	103	104	103	103	30
565 Duvolen	86	82	86	96	100	86	18
563 Idear	80	84	82	105	102	82	25
704 Maraton	89	92	92	103	103	92	21
601 Pompe	81	81	82	100	102	82	15

OBS Pompe är rödkulla

Det anmärkningsvärda här är att Smille inte sjunkit mer än han gjort och att Idear sjunkit så mycket som han gjort! Vi frågade oss varför eftersom framförallt Idears men också Duvolens siffror var förvånande låga mot vad vi väntat oss. När man gjort djurmodellens körningen så har man gått tillbaks till början på 80-talet när man började beräkna avkommebedömningen på protein och räknat in alla effektiva döttrar som kalvat in sen dess. Det gör att många gamla tjurar (708 Bill 717 Kare 723 Figer etc) tappat det mesta av sina dottergrupper och deras avelsvärden bedöms nu på kanske bara en tiondel av materialet vilket gjort att en del siffror rört sig en del.

Effektiva döttrar innebär att för att dottern ska räknas med i bedömningen så ska under samma period (ca 1 år) ytterligare en kviga ur samma ras kalva in i besättningen för att man ska kunna jämföra dom mot varandra. För att få nog många döttrar in i bedömningen så medräknas för ras 3 (SKB) även korsningsdöttrar men där korrigerar man värdena för att göra dom bedömningsbara. Överlag så har antalet döttrar som ingår i bedömningen sjunkit även på dom tjurar som sattes in i semin efter 1984. Det menas att de svårbedömda döttrarna sållats bort för att få säkrare värdering.

När det gäller Idear så hade det varit intressant att veta hur många döttrar som fanns med i underlaget i den gamla körningen. För att se om många var bortplockade då det ju på ett så pass litet antal döttrar kan påverka avkastningsvärdet till MIN en del. Men, men, kan det verkligen göra 18 enheter. Det är tveksamt. Det som verkar vara största förklaringen till raset är att härstamningen medräknats i MIN. Eftersom Idears far är född 67 och morfar 58 så straffas han hårt via den automatiska nedskrivningen av äldre tjurars avelsvärde. Vilket gör att han i datans ögon är tämligen värdelös. Antagligen är det till stor del här som förklaringen ligger till Idears fall. Om det stämmer så förklarar det även varför Duvolen är så lågt bedömd för även hans härstamning är ju av gammalt slag.

Men Smille då varför sjönk inte han?. Ja om våra teorier håller sträck så beror det på att Smilles far Smith inte var en gammal tjur utan räknas i datan som ung (även om han har en genbankstjur till far). Dessutom var Smilles mor en fantastisk ko med 116 i koindex så även det håller emot indexfallet. Enligt denna körning så är Smille en av fjällrasens bästa tjurar enligt officiellt MIN bara slagen av Bula och Mise.

Men ännu ska inte allt här ovan ses som gudsord. Vi ska försöka till kommande nummer få reda på hur mycket härstamningen påverkar. Samt försöka få reda på avkastningen på döttrarna så att vi kan ranka tjurarna efter hur mycket det blir i tanken, och inte efter hur datan bedömer genbankstjurarna. Vi kan ju tyvärr inte betala räkningar med index på koma.

Ska vi bry oss i djurmodellen?

Ja jag tror det. Att den nya avelsvärderingen slår lite mysko på våran lilla ras är inte så konstigt då "datan" ju säkert inte är programmerad på att man ska använda gamla genbankstjurarna i aveln för att klara inaveln. Indexen på våra fjällkor har nog fått sig en spark nedåt överlag men vi får väl vara bättre på att motivera för svensk avel varför vissa tjur-

mödrar har låga index men ändå enligt oss är intressanta. Så får vi bara fram mer uppgifter kring djurmodellen och hur olika parametrar slår i bedömningen så kan vi nog leva med systemet. Vi ser ju inte negativt på att bedömningen görs bredare och omfattar syskon och 2a o 3e laktationen. Men så långt för detta nummer.

PS När detta skrivs i mitten på april så får vi in uppgifter om index på ännu fler tjurar som synts på förtryckta kotavlör ute på gårdarna. Glädjande nog är det bra nivåer på dom också. Vi ska samla in så mycket uppgifter vi kan och sammanställa dom till nästa nummer!

Stamboksexpeditionen/Avelskommittén.

Information från avelskommittén!

I skrivande stund håller vi som bäst på med vårbruket här i södra Sverige och många är nog klara. Vi går mot ljusare och varmare tider och det tycker i allafall undertecknad är skönt. Från kallpratet till mera informativt spörsmål. I detta nummer har vi glädjande nog två nya ungtjurar från Svensk Avel 6849 Aragorn och 6850 Röde Orm, en närmare presentation finner ni på sidorna 13 och 14. Nästa ungtjur som är aktuell är 6851 Gus efter den berömda 224 Ringull från M. Dahlberg, Bjärträ. Fadern är 6840 Gunde. Mer om honom i kommande nr av fjällkon ifall allt går som det ska.

Ny indexberäkning

Efter nyår genomfördes den nya indexberäkningen även på SKB/Fjäll. Den så kallade Animal Model (djurmodellen) mer om detta kan ni läsa på sidorna 5-7. Där försöker vi ge en förklaring till hur och varför index har blivit som dom har på våra tjurar och kor. Vi får nog anledning att återkomma i ärendet vid ett senare tillfälle.

Rekommenderade tjurar

Vi har valt att ta med listan över rekommenderade semintjurar 03/04 som var med i nr3/2003. Där får vi lägga till de senast släppta ungtjurar (se tabellen). För som sagts tidigare, använd dessa i första hand då de är framtidens tjurar, och ju fler doser som går åt, desto fler tjurar kan vi få in på Svensk Avel.

Index på PRF och Alebäckstjur

För er som har förtryckta kotavlör, så har ni nog sett att det dykt upp MIN index på PRF och Alebäckstjur. Då det är för få döttrar på många av dem så

kommer de inte ut på Avelsvärderingslistorna, men på 4 av tjurarna har det gjorts bedömning på en tillräckligt stor dottergrupp för hamna där, mer om dessa kan ni läsa på sid 5-7. De vi skall redovisa här är de som vi bara har Mjölkindex på (MIN index). Högst på listan hamnar 1080 Major med 107, 1006 Glunt 106, 40 Pelle 103, 1085 Fido 102, 120 Viss 102, 1102 Fagott 97, 46 Flink 97 och 32 Goding 93. Det har även kommit fram index på några stambokförda privattjurur såsom 1116 Filijokus efter 708 Bill med 102 i Min samt 1088 Flimmer med 111 i Min. Flimmer är för övrigt morfar till kon 461 Sessan som är på bild här under.

461 Sessan, F: 57 Filur Sv. Fj. 20076, MF: 1088 Flimmer Sv. Fj. 20023. Ägare Elin Gustavsson. Foto: Joachim Gustavsson

Hon har mjölkat på 1,3 år 8324 kg, 320 kg fett och 273 kg prot. Denne 1088 Flimmer är även MF till 7230 Don Juan Sv Fj 20125. Att dessa siffror har kommit fram är mycket glädjande då de underlättar för oss i avelskommittén att bedöma tjurarnas värde gentemot Svensk Avels tjurur. Men tro nu inte att vi enbart tittar på index vid tjurval, nej det är som sagt tidigare alltid ett övervägande vilka tjurur vi väljer ut till Alebäckssamling, där vi ser mer till bredd i härstamningen. Svensk Avels tjurur ser vi mera till index och produktion i så fall, men även här är det viktigt att ha med bredd i härstamningen.

Tjurur till höstens samling

Vi har nu god tillgång på tjurur till hösten. För er som var på vinterträffen så fick ni en redovisning av dessa av avelskommitténs Märten Dahlberg, i år är det övervägande grupp 2 material och några har 6 Fager i härstamningen, vilket påtalades på mötet. Men vi får se vilka som finns kvar till hösten, och tar då ställning till vilka vi skall ha till Alebäckssamlingen. Med detta vill vi önska er en bra skörde-sommar, hoppas att vi ses på stämman i Norge. Vid eventuella frågor kontakta någon i avelskommittén: Joachim, Märten eller Anders.

MVH, Avelskommittén.

Lista över rekommenderade semintjurur 2003/2004

Grupp 1

6769 Delta. Kodnr 6-6769. Far: 38 Desing. MF: 786 Maro. Övrigt: Ej till för små kor. Svaga värden för mastitresistens. Bra dotterfertilitet. Intr. härst.

6776 Lippo. Kodnr 6-6776. Far: 46 Lester. MF: 717 Kare. Övrigt: Bra dotterfertilitet. Bra ben. Bra mjölkbarhet. Något svaga värden för mastitresistens. Intressant härstamning.

9150 Tor. Kodnr 7-761. Far: 9007 Lano. MF: 9004 Selo. Övrigt: Norsk import. Lättanvänd. Intressant härstamning.

6847 Levis Kodnr 3-6847 Far: 46 Lester. MF: 161 Smille. Ny ungtjur.

Grupp 2

1095 Flise. Kodnr 7-744. Far: 302 Misse. MF: 65 Lur. Övrigt: Intressant härstamning. God exteriör. Bra avkastning.

164 Lim. Kodnr 7-566. Far: 83 Rim. MF: 158 Fare. Övrigt: Bra juver. God exteriör.

6787 Laro. Kodnr 6-6787. Far: 6715 Lage. MF: 786 Maro. Övrigt: Mycket bra dotterfertilitet. Bra juver. Bra med mjölk. Goda halter.

6845 Baba. Kodnr 3-6845. Far: 6759 Bam. MF: 729 Homeros. Ny ungtjur.

Grupp 3

57 Filur. Kodnr 7-782. Far: 44 Fagerman. MF: 786 Maro. Övrigt: Bra avkastning. Bra exteriör. Bra juver.

40 Pelle. Kodnr: 7-596. Far: 6748 Bör. MF: 786 Maro. Övrigt: Ökar storleken, användes till små kor, ej kvigor.

6848 Birk Kodnr: 3-6848. Far: 708 Bill. MF: 41 Duvolen. Ny ungtjur.

6849 Aragorn Kodnr: 3-6849. Far: 710 Agaton. MF: 6748 Bör. Ny ungtjur.

6850 Röde Orm Kodnr: 3-6850. Far: 6777 Makro. MF: 41 Duvolen. Ny ungtjur.

Guide till tjurarna från Svensk Fjällrasavel

Mjölk. - = lågt mot normalt. M = normal med variation. + = högt mot normalt.

Juver. - = svagt mot normalt. M = normalt med variation. + = starkt mot normalt.

Spenar. L = långa mot normala. M = normala med variation. K = korta mot normala.

Golvavstånd. - = lågt mot normalt. M = normalt med variation. + = högt mot normalt.

Färg. - = blek. M = variation. + = rikligt med färg.

Lynne. - = nervösa mot normala. M = Normal. + = gott lynne.

Kalvstorlek. Normala mot små. Normala mot stora.

Aktuella semintjurur från Svensk Fjällrasavel

Tillgängliga och godkända fjällrastjurur från Svensk Fjällrasavel. Beställningen av dessa tjurur sker hos Svensk Avel via Din Husdjursförening!

Använd kodnumret vid beställning. Tjurarna är ej avkommeprövade.

Namn	Kod nr	Stb nr	Far	Mf	Mjök	Juver	Spenar	Golv avst.	Färg	Lynne	Kalvstorlek
Grupp 1											
165 Leo	7-556	6677	10 Smith	158 Fare	M	+	K	M	M	M	Norm mot små
1 Hubert	7-564	6680	6720 Jovial	708 Bill	-	M	L	M	+	+	
156 Zonat	7-543	6681	9 Zober	723 Figer	M	-	M	M	-	M	Norm mot stor
181 Idear	7-563	6691	38 Desing	9 Zober	M	M	M	+	+	M	
162 Linus	7-567	6694	10 Smith	37-13581-133							
3 Peter	7-592	6871	29 Ise	6732 Snäpp	M	M			+	M	Norm mot stor
70 Rosen av Böle	7-597	20002	733 Gandi	741 Finell	-	+			M	M	Norm mot små
32 Goding	7-707	20009	733 Gandi	6718 Joar	M	M		M	M	+	
201 Driv	7-766	20071	181 Idear	163 Fjänne	M	M			M	+	Norm mot små
9150 Tor	7-761	24000	9007 Lano	9004 Selo					M		
9151 Loke	7-762	24001	9010 Öst-Tor	9008 Karo					M		
6226 Grenäs	7-779	20072	14 Gredor	142 Ragnar				-	M		
Grupp 2											
23 Svempa	7-576	6684	67 Ringo	940 Hompen						+	
37 Eemeli	7-574	6685	Kuninkan Poeka	Rantamann O		-			-		
164 Lim	7-566	6695	83 Rim	158 Fare	M	+	M		M		
202 Vaccin	7-701	20003	39 Dixon	159 Silenar							
30 Herman	7-703	20005	34 Lysing	6715 Lage	M				M		
1002 Manitou	7-714	20029	6715 Lage	940 Hompen							
2 Gusten	7-721	20011	158 Hink	6742 Harg							
234 Sprint	7-738	20024	302 Misse	159 Silenar	M	+	M	M	-	+	Norm mot små
1080 Major	7-724	20033	127 Desir	940 Hompen	M	M	L	M	M	M	Norm mot stor
1095 Flise	7-744	20045	302 Misse	65 Lur	+	M	M	M	M	+	
85 Loke	7-746	20046	75 Lör	6715 Lage							
2076 Svix	7-745	20048	39 Dixon	726 Basker							+
1006 Glunt	7-743	20050	6758 Bula	940 Hompen							-
Grupp 3											
145 Tessar	7-542	6679	148 Tess	938 Ricko	M	M	M	M	-	M	
44 Fagerman	7-571	6688	1 Holar	72 Lager	+	M	M	+	M	M	Norm mot stor
157 Lirken	7-554	6698	79 Nill	158 Fare	+	M	M	M	M	+	
57 Hinder	7-561	6699	155 Levi	940 Hompen	M	+	M		M	+	
6 Snöstorm	7-595	6711	701 Svarting	6718 Joar	M	+	M	M	M	M	
178 Terrin	7-598	6714	145 Tessar	746 Risko		+		+	-	+	
40 Pelle	7-596	20001	6748 Bör	786 Maro	M	M	M	+	M	M	Norm mot stor
2000 Maraton	7-704	20006	710 Agaton	786 Maro	M	M	M	M	+	M	
208 Monogram	7-702	20026	9005 Mono	85 Nalle	-			-	M		
2027 Drudden	7-725	20035	6763 Svartus	17 Rino	M				M		
7114 Gubben	7-740	20039	27 Gunde	791 Karat					M		
1102 Fagott	7-739	20044	4 Totte av Knätten	155 Levi					M		
4175 Triss	7-778	20073	178 Terrin	708 Bill					+	M	
2087 Boss	7-781	20075	6 Hoss	786 Maro					+	M	
57 Filur	7-782	20076	44 Fagerman	786 Maro	+	M	+	M	M	M	
135 Stig	7-795	20110	44 Fagerman	708 Bill							
147 Elmer	7-796	20109	41 Duvolen	786 Maro					+		
1202 Rist	7-805	20124	1159 Elon	41 Duvolen							
7230 Don Juan	7-806	20125	41 Lyster	1088 Flimmer							
550 Fridolf	7-808	20126	57 Filur	157 Lirken							

Aktuella semintjurar från Svensk Avel

Tillgängliga och godkända fjällrastjurar från Svensk Avel.
OBS! Indexen är korrigerade enligt förklaringen nedan!

Namn	Grupp	Kod nr	Stamb.	Far	Mf	NAT min	NAT tjur- index	Justerat NAT min	Övrigt
6768 Deger	1	6-6768	96768	38 Desing	708 Bill	96	-4		Bra dotterfertilitet. Intressant härstamning.
6769 Delta	1	6-6769	96769	38 Desing	786 Maro	97	-4		Mkt bra dotterfert. Bra lynne. Anv ej på för små kor. Intressant härstamning.
6776 Lippo	1	6-6776	96776	46 Lester	717 Kare	93	-6		Bra ben. Bra mjölkbarhet. Intr. härst. Svaga värden för mastitresistens.
6847 Levis	1	3-6847	96847	46 Lester	161 Smille				Ny ungtjur
6742 Harg	2	6-6742	96742	729 Homeros	726 Basker	100	+1		Bra ben, Bra juver. Bra mjölkbarhet
6746 Hompest	2	6-6746	96746	940 Hompen	726 Basker	100	-2		Bra juver. Anv. ej på kor m. svaga ben. 6,25% RK+ 3,12% SJB
6759 Bam	2	6-6759	96759	943 Bass	786 Maro	102	-1		Ger korta spenar. Anv ej på kor med svaga ben. 3,12% RK
6765 Homa	2	6-6765	96765	940 Hompen	6715 Lage	92	-1		Mkt bra juver, mjölkbarhet & golvhöjd. Bra dotterfertilitet. 6,25% RK + 3,12% SRB + 1,56% SLB
6787 Laro	2	6-6787	96787	6715 Lage	786 Maro	102	+8		Mycket bra dotterfertilitet. Bra juver.
6845 Baba	2	3-6845	96845	6759 Bam	729 Homeros				Ny ungtjur
6738 Mast	3	6-6738	86738	786 Maro	723 Figer	95	-5		Ger bra juver och korta spenar. Bra dotterfertilitet. Använd ej på små kor. 3% RK
6777 Makro	3	6-6777	96777	6724 Mikro	786 Maro	102	+1		Mkt mjölk. Svaga värden för mastitresistens. 12,5% annan ras.
6780 Mise	3	6-6780	96780	6724 Mikro	786 Maro	107	+7		Mkt mjölk. Svaga värden för mastitresistens. 12,5% annan ras.
6848 Birk	3	3-6848	96848	708 Bill	41 Duvolen				Ny ungtjur
6849 Aragorn	3	3-6849	96849	710 Agaton	6748 Bör				Ny ungtjur
6850 Röde Örm	3	3-6850	96850	6777 Makro	41 Duvolen				Ny ungtjur

TJURINFORMATION:

Med den nya djurmodellen (Animal models) så stämmer inte våra tidigare omräkningar av index. Så i detta nummer har vi inte med några korrigerade värden utan enbart dom faktiska. Ni kan läsa mer om den nya beräkningsmodellen på sid 5-7. Till senare nr skall vi redogöra närmare för hur vi gör det, för i den nya djurmodellen är det flera parametrar att ta hänsyn till än vad det var i den gamla modellen. Eftersom släktingars påverkan kan vara stor.

Avelskommittén

OBS!

Som vi berättat tidigare har vi fått 10 doser av tjuren 786 Maro från STN-föreningen. Nu söker vi efter lämpliga kor till dessa doser. Ni som har någon intressant grupp 3 ko, skicka en kopia på antingen provmjölkkningsrapporten eller på den förtryckta ko-tavlan som kan beställas via er husdjursförening. Skicka dessa till ordf. i avelskommittén, adress finns på sid 2. Se nu till att kolla över era kor, för ju fler vi har att välja mellan, ju större chans att vi hittar rätt kor att använda honom på.

MVH, avelskommitténs ordförande.

Årsmöte med Svensk Fjällrasavels lokalavdelning i Värmland

Kor och mötesdeltagare i hagen hos Henry och Tove Undin.

Den 18 april 2004 avhölls årsmöte med Svensk Fjällrasavels lokalavdelning i Värmland hemma hos Tove och Henry Undin, Stöpafor.

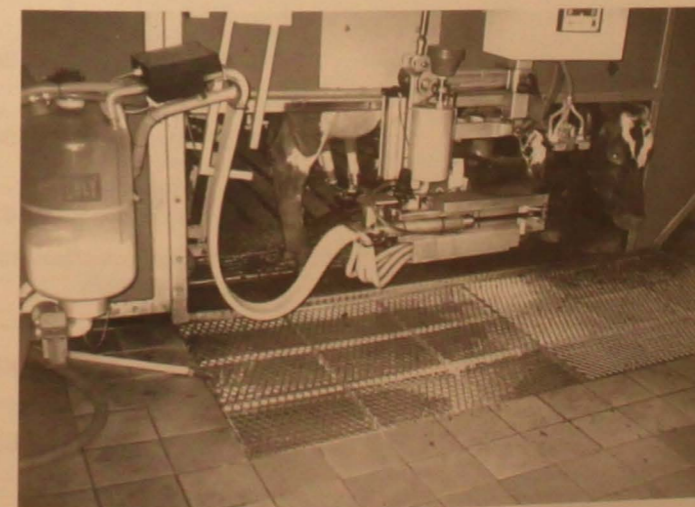
Ett gemytligt årsmöte i vacker natur och miljö med trevligt värdskap och lugna, harmoniska och mycket välsköta rena fjällnära fjällkor.

Årsmötet var verkligen i positiv anda och vi kunde glädjas åt att föreningen lyckades få fram en kvinna med stort intresse för fjällkon, som övertog ordförandeposten efter K. Göran Eriksson. Mari Olsson från Årjäng heter den nya ordföranden.

Efter årsmötet bjöd värdfolket Tove och Henry Undin på kaffe med en mycket god hemmagjord smörgåstårta. Efter kaffepausen fick vi se Tove och Henrys vackra och mycket välsköta, harmoniska fjällnära fjällkor, därefter fick vi se den nybyggda ladugården som Tove och Henry har lagt ner mycket arbete på, allt för djurens välfärd.

Som avslutning på dagen fick vi åka till Stöpafor Herrgård och titta på robot-mjölkningsmaskin, vi var verkligen överraskade att korna kan vänja sig vid ett sådant maskineri. Djuren var också där mycket välsköta, lugna och harmoniska och förvånansvärt rena för att gå på lösdrift. Ingen skall säga att kor är dumma.

Text och Foto: K. Göran Eriksson

Mjölkrroboten på Stöpafor Herrgård

Ny ungtjur från Svensk Avel 6849 ARAGORN

SKB 96849 Aragorn Kodnr: 3-6849 Grupp 3

Foto: Ronnie Hallgren, Svensk Avel

En av de senast släppta ungtjurarna från Svensk Avel är 6849 Aragorn, som är en grupp 3 tjur, vilket är mycket glädjande eftersom grupp 2 har dominerat de senaste åren bland Svensk Avels ungtjurar. Fadern till Aragorn är 710 Agaton som är halvbror med 708 Bill då de båda har 5 Svensson som far. Agaton är även linjeavlade på 109 Enslingen som var en mycket bra tjur på sin tid. MF 6748 Bör är en nyare tjur som har gått ganska bra, + 5 i tjurindex.

Modern 215 Ida med + 17 i koindex har mjölkat på 2,2 år 7383 X 4,1, 3,5. Hon är bedömd: 83 kropp, 85 ben, 80 juver, 82 helhet. Således en mycket snygg ko. Kolinjen bakom Aragorn kommer från Emil Jonsson, Vike, Rödön (samma Rödön som Birk kommer ifrån) via Göransson i Forsåsen och på 60-talet till Anderheims, Storholmsjö, Föllinge där 215 Ida är född. Sedan köptes hon in till Fjällkoknuten AB, Hammarstrand och det är där Aragorn är född.

Aragorn har 3,91% annan ras i härstamningen.

Mor: 215 Ida Sv. Fj. 25137	MM: 187 Ida	MMM: 139 Lucia
		MMF: 6715 Lage SKB 86715
	MF: 6748 Bör SKB 96748	MFM: 190 Öra SKB 8504
		MFF: 743 Bisko SKB 76743
Far: 710 Agaton SKB 76710	FM: 44 Agata SKB 8416	FMM: 160 Siva
		FMF: 109 Enslingen SKB 5255
	FF: 5 Svensson SKB 6522	FFM: 31 Svana SKB 7634
		FFF: 109 Enslingen SKB 5255

Ny ungtjur från Svensk Avel 6850 RÖDE ORM

SKB 96850 Röde Orm Kodnr: 3-6850 Grupp 3

Foto: Ronnie Hallgren, Svensk Avel

Röde Orm är även han en grupp 3 tjur. Fadern 6777 Makro som var en av de godkända fjällrastjurarna som hade (innan den nya indexmodellen) de högsta tjurindexet med sina + 18, men som nu har sjunkit mest av alla tjurarna i det nya då han ligger på + 1. På modernet är Röde Orm och en av de tjurarna som samlades på Alebäck, 1202 Rist Sv. Fj. 20124 halvbröder. Modern 439 Rita Sv. Fj. 25145 är vad avelskommittén vet den högst avkastande fjällkon genom tiderna.

Hon har mjölkat på 2,4 år: 10474 kgX4,1X,3,5 = 418, 368. De senaste 12 mån 12735 kg mjölk, 521 kg fett, 443 kg prot. och så är hon dräktig också. Hon är bedömd Juver 83, Ben 78, Typ 84, Helhet 82 mycket bra. Som ni kunde läsa i presentationen av 1202 Rist så är det bara tjuvförenings- samt bytjurar i Röde Orms MMM:s härstamning. Röde Orm är född hos Nils-Nilsa lbr AB, Svartlå, Boden.

Röde Orm har 6,25% annan ras i sin härstamning.

Mor: 439 Rita Sv. Fj. 25145	MM: 134 Rita Sv. Fj. 25029	MMM: 115 Rita
		MMF: 948 Sigill SKB 86948
	MF: 41 Duvolen SKB 6689	MFM: 132 Duva SKB 8557
		MFF: 64 Griver SKB 6630
Far: 6777 Makro SKB 96777	FM: 45 Majros SKB 8652	FMM: 36 Majros
		FMF: 786 Maro SKB 86786
	FF: 6724 Mikro SKB 86724	FFM: 169 Gittan SKB 8527
		FFF: 788 Misse SKB 86788

Vintermötet, så gick det.

Vi höll årets vintermöte i Gästrikland, närmare bestämt på Kungsfors Herrgård utanför Järbo. Herrgården höll öppet bara för oss. När vi kom dit bjöds vi på lunch, och här var det inga små portioner utan vi fick äta oss riktigt mätta. Vi högg in på pannbiffar av stort format med kokt potatis och en gudomlig sås. Hela helgen hade vi tillgång till kakor och godis, så utfodringsrådgivningen angående fjällkobönder hade gått fram.

Vi camperade i en separat långa med vandrarhemsboende, några hade hundar med sig och det fungerade utan några som helst problem. På torsdagen höll Mårten Dahlberg avelsinformation för oss om de tjurar som finns just nu och som kan tänkas bli intressanta för tappning på Alebäck i höst och nästa år. Det blev också en del frågeställningar om avel i allmänhet som togs upp till diskussion. Dagen avslutades med god middag och trevlig samvaro. Vi hade tillgång till ett bastuhus där vi alla kunde sitta och prata utan att störa den som ville vila, men alla var tillsammans även på kvällarna vilket inbjöd till många och långa diskussioner.

Så kom då fredagen då vi skulle få besöka två gårdar. Studiebesöken är ju alltid efterlängtade av vår tappra skara resenärer. Vi började med att besöka Sune Petterssons fäbod Gåsbäcken, vilken är en levande fäbod med många historier kring sig. Säsongen var väl tidig varför det inte fanns några djur där än. Jovisst, ja Svinto var ju där! Ja, Svinto är Sunes "hund", ja hund och hund, ett gammalt fårskind med ett snöre i som Sune använder för att valla hem sina djur, ja den och många andra historier skall höras berättad av Sune själv, varför ett besök på Gåsbäcken är väl satsad tid på er resa. Vi fick oss en grundlig rundvandring på fäboden med en historia om varje hus där som var mycket fint hållna. Sune själv har byggt och renoverat eftersom, så han fått det som han vill ha det. Storstugan är begåvad med källare vilket är mycket viktigt när man gör ost och smör där på sommaren och behöver lagringsutrymme. Stugor där man kan få övernatta finns också på fäboden, så att göra ett besök rekommenderas varmt. I storstugan bjöd Sune på kaffe och bullar som hans syster hade bakat, hon hjälper Sune mycket på fäboden, vilket säkert kan behövas med så mycket djur. Sen, när vi avnjutit förplägnaden for vi till Sunes hemställe för att se de 22 korna med rekryteringsdjur och hans 16 getter som hade några killingar nu och höns fanns också på gården. Sune brukar 35 ha åker för vallodling och c:a 30 ha bete till det. En ko Sune gärna berättar om är 192 Svartos, hon

är en av de högst avkastande korna men kräver lite speciell behandling för att vara nöjd. Ni ser, hon är en fin dam som inte kan förstöra sin pedikyr med att gå där det blivit smutsigt, vilket vi ju alla vet att det blir i våra fågator efter regn och slask. Då får Sune vackert öppna nya vägar för henne för att hon ska komma in.

Sune brukar sin jord ekologiskt och driver inte längre sina djur till så hög produktion utan ger mer kraftfoder som godis.

Sune är en man som full av historier gärna skämtar och berättar om forna tiders jordbruksdrift. Han har många års erfarenhet som han gärna delar med sig av. Ladugården hos Sune visar upp många vackra djur med fin exteriör, slående att de flesta var mycket högställda vilket jag gillar.

Vi tackar Sune för att vi fick komma till honom och önskar honom lycka till innan vi åker till Ockelbo för att inta lunch. Den intogs på ett ställe som serverade lax, kalops eller kycklingsallad så jag tror alla fick vad de önskade i förtäringens väg även där.

Sedan ställde vi kosan till Robert Eklundhs gård som vi var mycket nyfikna på, han var ju även den som stod för värdskapet denna träff.

Robert som driver sin gård med sin älskade Tina, har en blandbesättning på 19 kor och brukar även han jorden ekologiskt. Han har 85 ha mark att bruka varav c:a 40 är odlad med spannmål. En ko som Robert hela tiden vill skryta om är sin 18 Broka. Ja, inte skryta, men framhålla. Hon är den förstfödda kvigkalven av den första kvigan de haft, vilket gör henne till en speciell ko, som kanske har fått en del olater, som att själv få bestämma när och hur hon vill bli mjölkad. Får hon inte som hon vill så säger hon till med ett uppfodrande MU. Hon har fått fyra kvigkalvar och en tjurkalv, så hon jobbar för att sprida sina gener i besättningen. Kan även tilläggas att hon finns som nummer 28 på högst avkastande fjällkor i listan ni såg i förra numret. Även här fick vi se mycket och det är alltid kul att få komma in och se alla trevliga människors djur och ladugårdar i den här föreningen. Så vi önskar Robert och Tina lycka till med deras djur och gård och hoppas få återkomma.

En punkt till fanns på programmet före middagen, och det var utfodringsrådgivning, inte alltid så kul och givande, men ack vad vi bedrog oss som suckade lite tungt inför den. Hans Lindberg var från Svenska Husdjur i Bollnäs och var en mycket trevlig talare, han fångade vår uppmärksamhet direkt och vi som fick vara med om den stunden var hela tiden i full färd med att diskutera och argumentera med honom.

Vintermötet, så gick det, forts.

En artikel som Hans själv har skrivit till tidningen kan ni läsa på sid 18-19.

Kvällen avslutades med en festmåltid på Herrgården med lax till förrätt och fläskfilét till varmrätt. Efterrätten hade Tina och Robert själv lagat, en god ostkaka som vi lät oss väl smaka av.

Sista dagen var då kvar och då som alltid ägnade vi tiden åt diskussioner om vår tidning, föreningen, våra kor och det är alltid lika svårt att få tiden att räckta till.

Den här gången så lyftes problemet för den fjällnära populationen upp för att vädras, vi pratade mycket och länge om de djuren och vad som ska hända framåt inom den gruppen både vad gäller avel men framför allt vad som skall göras för att trygga dess existens. Mer om detta finns i andra artiklar i detta nummer och kommer även att behandlas på stämman, så har ni något att tillägga så är ni välkomna att höra av er till exp.

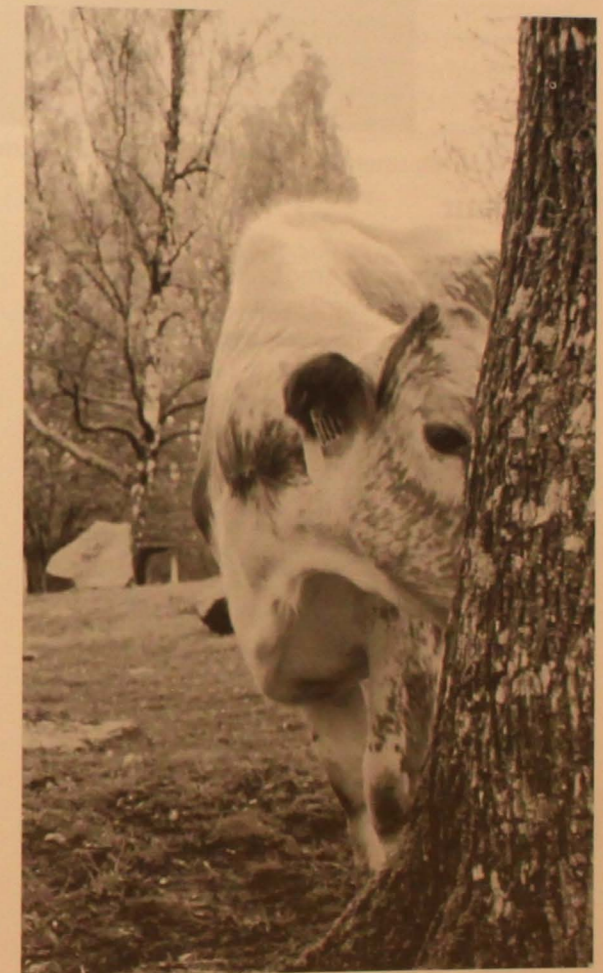
Vi som var med vill tacka för en mycket trevlig och innehållsrik träff, vi önskar er all lycka i ert förvärv och hoppas få återkomma till era trakter igen.

Vid pennan Hans-Inge P.

OBS! OBS! OBS!

Manusstopp till Fjällkon nr 3/2004

den 15/7!

494 Malin, Far: 6758 Bula, Mi: 6742 Harg.
"Blyg" kviga hos Joachim Gustavsson, Görshorva
Foto: J. G.

Presentation av fjällnära ursprungsbesättningar

Gamla Svartöra. Foto: Mårten Dahlberg

Biellojaur

Besättningen ägdes av Arne Eriksson på fjällägenheten Biellojaur 2 mil nordost om Tärnaby i Västerbottenfjällen. Besättningen bildades 1925 då Arnes far och mor gifte sig och flyttade till fjällägenheten som stod ledig sen en tidigare innehavare varit tvungen att ge upp bosättningen. Familjen kom att omfatta 9 barn förutom föräldrarna. Familjen höll mestadels 6 kor och födde dessa med myrslätter, en del utdikad myr som odlats upp i närheten av hemmet förutom gårdsvallen.

På 70-talet och 80-talet minskades successivt besättningen för att i början av 90-talet omfatta 3 kor plus ungdjur. Korna var ställda på att kalva på våren och kalvarna behölls över vintern för att slaktas efter betessäsongens slut den andra hösten. Vilket var enda inkomsten på djuren förutom husbehovsprodukterna.

När besättningen dokumenterades första gången 1990 omfattade den 3 kor, 17 år gamla Svartöra, 11 år gamla Brunöra och 3 år gamla Pricka. På direkt fråga uppgav Arne att ingen av korna var mor till någon av de andra korna varför vi får räkna de 3 korna som 3 olika linjer även om det inte är omöjligt att de stammar ur samma eller ur två linjer.

Arne beklagade att hans mor dött ett par år innan eftersom hon skulle ha kunnat redogjort för alla kor de haft och släktskapen sinsemellan. Förutom korna fanns 2 kvigor födda -89 en tjur född-89 samt två kalvar födda -90. Tjuren kallades för Pulax och var efter Svartöra.

Fadern var förra tjuren som inte hade något namn men fick arbetsnamnet Bielle 2. Bielle 2 var efter Brunöra och Bielle 1. Bielle 1 var efter den till besättningen sist inköpta tjuren som köpts från Bror Fjellström, den sista grannen i väglöst land som haft korna kvar. Arne trodde att den inköpta tjuren var född c:a 1982. Innan dess hade den senaste inköpta tjuren kommit c:a 1975-76 från Arnes syster Elin som bodde i Slätvik också det i väglöst land.

Enligt Arne så hade det fram mot slutet på 70-talet funnits flera familjer med kor i väglöst land i den så kallade Juktådalen. Det är en dalgång som bildas av de tre sjöarna Överstjuktan, Fjosoken och Storstjuktan. Bror Fjellström var den sista av dem. Men i slutet på 70-talet drogs väg till byarna och alla sålde korna. Så Arne var den siste utan väg men med kor. De sista decennierna hade man bytt tjurar mellan varandra men 1990 var Arne mån om att få tag i en ny tjur för "han hade haft tjurslaget för länge".

Inaveln hade man förr hållt i schack med att spara kalvar efter första omgången kalvar efter en ny tjur. Eftersom nästa generation innebar halsyskonparningar och mor/sonparning så sparades inte sådana ungdjur till kor utan slaktades andra hösten. Under Arnes barndom och ungdom på 30- och 40-talet brukade man låna upp tjuvförenings-tjuren under sommaren från närmaste by vid väg, Norra Fjällnäs. Att besättningen hade haft kontakt med avlad fjällras syntes av att en av de födda tjurkalvarna 1991 (Svartöras kalv) hade endast en

Härstamningskontroll m.m.

Eftersom det hela tiden tillkommer nya djurägare, vill jag informera om härstamningskontrollen. SJV kräver för att lämna stöd för utrotningshotade raser, att de är anslutna till härstamningskontrollen.

Tag kontakt med närmaste husdjursförening, begär också blanketter för rapportering av tjuvbetäckning, samt de som heter kalvning och förflyttning-rapport. Rapporterna skickar du till din husdjursförening, de går sedan vidare till CDB (Centrala Databasen för Nötkreatur) åtminstone den senare för dit skall alla nötkreatur rapporteras när de köps in, lämnar besättningen eller kalvar.

Om du sedan vill stambokföra dina djur tar du också kontakt med husdjursföreningen, då kommer någon ut och bedömer dem och sedan tilldelas de ett stamboks nr. De fjällnära fjällkorna får då stamboksnr, som visar att de är fjällnära.

Hör av dig till mig om kalvningar och om du köper eller säljer något djur. Vid kalvningar vill jag veta vilken ko som kalvat, födelsedatum, öron-nr, kön, ev. namn och fader till kalven. Skicka gärna ett kort, som jag sedan sätter fast på djurets härstamnings-papper, som jag har.

Ha det så bra, vi syns på årsmötet.

Birgitta Karlsson
Smedjebo, Härja
522 91 Tidholm
tel: 0502-450 64

PS. Ett stort tack till "Lill-Robert" och Sune, som arrangerade det trevliga vintermötet.

DS

testikel. Vilket är det tydligaste tecknet på köns-körtelhypoplasi som varit en defekt som kom på den avlade fjällrasen och syntes på de vita djuren (färgade djur kan vara anlagsbärare men har inte defekten) Den andre tjurkalven född 1991 som hade två testklar köptes av Bertil Johansson och stambokfördes senare under namnet 1 Arne SKB6829 han var efter Pulax och Brunöra. Arne berättade att man brukade slakta korna när de kom upp i 18-20 års åldern då "de blir styvare kroppen" Han mindes bara att man slaktat en av korna i ung ålder, det var "Tjyva" som var mor till Pricka. Hon var hopplös på att söka svamp på fjället och drog iväg med de andra korna så att de ibland inte kom hem på flera dagar.

Arne uppgav att avkastningen på bra fullvuxna kor var c:a 15 liter om dagen på fjällbete men att avkastningen sjönk efter första hårda nattfrosterna då betets kvalitet försämrades. Betessläppning skedde så fort snön försvann och marken torkat upp någotsånär, vilket oftast var första-andra veckan i juni. Korna fick gå ute och beta tills snön kom och om den kom tidigt fick de även gå ute tills det kommit c:a 20 cm snö. Arne uppgav att det fanns en del växter som var närande även efter att snön kommit och att renarna betade dom likaväl som korna.

Bra kor mjölkades hela vintern och sinlades en till två månader innan kalvningen. Sämre kor sinade sig själva tidigare. Färgen på besättningens djur var annars så varierande som man kan anta att en besättning av fjällras är om inte urval efter färg görs. Enligt Arne hade man fått enfärgat svarta djur och även nästan helröda djur över till helvita djur och de flesta blandningar däremellan man kunde tänka sig.

Noterbart är att flera av djuren var närmast låglands-tecknade vilket är en icke ovanlig färgvariant på fjällkor av gammal stam. Vi premiering i Tärnaby 1912 anfördes av premieringsnämnden att "endast 2 av 6 uppvisade tjurar kunde antagas eftersom de övriga visade klara tecken på låglandsblandning". Att fattiga fjällkobönder skulle tagit sig 40 mil till svenska kusten för att skaffa långlandsdjur är lika otänkbart som att färgen på Arnes kor skulle antyda inblandningar av andra raser. Utan här har vi ett bra exempel på hur fjällrasen kunde se ut innan organiserad avel började. Idag finns hondjur i nedstigande led efter Brunöra och Pricka.

Antal djur efter Brunöra: 16 st
Antal djur efter Pricka: 7 st
Antal tjurar stammade efter kor från Biellojaur: 3 st

Fjällnära kommittén

Kor och ungdjur – ekonomi och utfodring.

Kalvar på bete hos Joachim Gustavsson, Görshorva. Foto: J. G.

Under ovanstående rubrik spekulerade under tecknad i ca två timmar vid Fjällrasföreningens vintermöte i Kungsfors i början av April. Önskemålet från föreningen var att jag skulle ge mina funderingar kring utfodring för effektiv mjölkproduktion och ungdjuruppfödning i allmänhet och för fjällraser i synnerhet.

De kulliga raserna anses ju allt som oftast producera för lite för att vara ekonomiskt försvarbara i dagens mjölkproduktion. Och delvis är det kanske så. Vid en jämförelse av nettot mjölkintäkt – foderkostnad för raserna SKB och SRB vid medelavkastningen för respektive ras så är nettot ca 2000 kr högre per ko och år för SRB än SKB om man räknar med Milkos prisbild på mjölken. Om man däremot studerar samma netto utslaget per kg. ECM så finner man att SKB är effektivare. Orsaken till detta är naturligtvis en kombination av att SKB – djuren i regel har högre halter än SRB – djuren, men också att foderåtgången är mindre. Att nettot per ko och år är lägre behöver ju inte betyda att det totala ekonomiska nettot är dåligt. Detta beror ju på gårdens individuella förutsättningar och mål samt hur man lyckas tjäna pengar från andra håll på grund av, eller tack vare, den ras man valt.

I mitt rådgivningsarbete stöter jag ibland på synpunkter som vill hävda att de kulliga djuren har en bättre förmåga att utnyttja grovfoder (även dåligt grovfoder) bättre än andra raser. Kanske kan det vara så, men jag har inte hittat några undersökningar som tyder på att detta stämmer. Om det trots allt skulle stämma så tycker inte jag att man skall ta det som någon ursäkt för att producera sämre grovfoder bara för att man har kullig boskap.

Ett bra grovfoder är viktigt i all mjölkproduktion. Anledningen till att det är så är naturligtvis att ett näringsrikt grovfoder i sig bör ge mer mjölk eftersom det innehåller mer näring, men också att ett näringsrikt foder har högre smältbarhet och att kon därmed kan äta mer av fodret.

Just möjligheten att konsumera foder är den största faktorn för hur mycket kon kan mjölka. En stor ko äter mer än en liten ko. Eftersom alla kor är försedda med en vom innebär vommen en begränsning i sig. När vommen är full måste kon vänta innan hon kan konsumera mera foder. Ett näringsrikt foder passerar vommen snabbare och kon kan då äta en större mängd. Är kon samtidigt stor kan hon äta riktigt mycket.

Just storleken på kor är ju till stor del rasbundet. Hemligheten blir således att, inom den ras man arbetar, åstadkomma så stora djur som möjligt utan att dom är feta. Detta kommer att leda till att man når en hög och effektiv produktion oavsett ras men får leva med de genetiska begränsningar respektive ras har.

Nästan allt som jag nämnt hittills kan sammanfattas i följande punkter för att nå en för rasen hög produktion:

- Kons storlek
- Näringsrikt foderstat samt hur den serveras
- Kons konsumtionsförmåga – som är beroende av kons storlek och fodrets näringsammansättning
- Management – d v s skötsel.

Då frågar sig vän av ordningen – var kommer ungdjuret i rubriken in?

Ungdjuruppfödningen är grunden till hur det vuxna djuret kommer att gestalta sig. Även här ser man som rådgivare många varianter på hur ungdjuruppfödning kan bedrivas. Ungdjuren är ju bara en kostnad fram till den dag dom börjar producera – eller om det är köttdjur – den dag dom går till slakt. Eftersom dom inte producerar något blir det ibland så att dom behandlas lite grann vid sidan av den produktion som direkt genererar pengar. Det faktum att ungdjuret är en kostnad borde innebära att det är desto viktigare att genomföra uppfödningen på rätt sätt. Grunden till rätt uppfödning är inledningsvis att man planerar ungdjurens uppfödning. Man bestämmer helt enkelt när kvigan skall kalva in samt hur stor hon då bör vara för att klara de krav som förväntas på henne som mjölkko. För en SKB kviga innebär det att hon vid inkalvning bör väga ca 90 % av sin vuxenvikt d v s ca 410 kg om en fullvuxen SKB – ko väger 450 kg. För att nå den vikten vid en inkalvningsålder på 26 månader bör kvigan växa ca 500 – 550 gram/dag.

För alla ungdjur, oavsett djurslag, gäller att tillväxtkapaciteten är högst i början av uppfödningen. För kvigor räknar man med att djurets första 12 levnads-månader är den tid då hon har den högsta tillväxtkapaciteten. Efter den tidpunkten planar tillväxtkurvan ut avsevärt.

Jag brukar säga att det man förlorar i tillväxt under första året är svårt att ta igen senare. En korrigerande foderstat efter denna period för att kompensera dålig tillväxt i början av uppfödningen resulterar i att djuren lätt blir feta. Det är också under denna första levnadsperiod som djurets proteinbehov är som störst. I besättningar där ungdjursuppfödningen inte fungerar bra kan man ofta notera en för låg utfodringsintensitet och för lite protein i början av uppfödning.

Detta försöker man ofta kompensera efter semineringen, vilket i och för sig ger en viss effekt, men effekten och utnyttjandet av fodret blir mycket lägre än om man hade vänt på steken. Det är därför viktigt att erbjuda en foderstat med högt näringsinnehåll – både med avseende på energi och protein – i början av uppfödningen. Om man följer tillväxten genom att mäta djuren och ser att det går bra har man möjlighet att "snålköra" mot slutet av uppfödningen. Resultatet kommer att bli en, för rasen, välväxt kviga som inte är fet.

För att lyckas med både mjölkproduktion och kviguppfödning är det viktigt att man tar fram foderstater som grundar sig på analyser från det egna fodret. Foderstater och rådgivning för både kor och

ungdjur är väl investerade pengar för att få en effektiv produktion. För att inte bli beskydd för falsk smyg-reklam kan man väl tillägga att det inte är viktigt vem som gör det, bara det blir gjort, och att den som gör det har dom rätta kunskaperna.

Hans Lindberg, Husdjurkonsulent, Svenska Husdjur.

Diplom för hög livstidsavkastning!

Svensk fjällrasavel vill försöka stimulera och sporra medlemmarna att vara rädda om och sträva mot hållbara kor, varför vi beslutat att inrätta en serie diplom för hög livstidsavkastning. Det blir tre olika diplom för tre olika nivåer på avkastning:

Diplom C - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 3500 kg smörfett + protein.

Diplom B - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 5000 kg smörfett + protein.

Diplom A - Kon ska ha mjölkat sammanlagt 6500 kg smörfett + protein.

Diplom C motsvarar ungefär det diplom som delas ut inom SKB-rasen för en livstidsproduktion på 2000 kg smörfett. Det är alltså en ganska måttligt nivå men ändå erkänningsvärd. Nu finns det ju kor som lyckas producera mer än 3500 kg smf + protein och till och med mycket mer än så. Därför inför vi både B- och A-diplomen som säkert inte ofta blir utdelade men som är väldigt väl motiverade de gånger det blir av. Idag finns ju kor i livet som uppnått både B- och A-nivån och det känns viktigt att få ge ett speciellt erkännande till de djurägare som lyckats nå ända dit.

För att vara berättigade till diplomerna finns det några punkter som ska vara uppfyllda:

- * Djurägaren ska vara medlem i Svensk Fjällrasavel.
- * Kon ska ha minst 87,5% fjällras i härstamningen.
- * Kon ska naturligtvis varit ansluten till kokontrollen.

SISTA CHANSEN - Anmäl kon nu!

När ovanstående kriterier är uppfyllda så meddelar djurägaren till Svensk Fjällrasavel när kon gått till slakt och fullständig livstidsproduktion finns. Diplomet utdelas på föreningens stämma eller skickas till djurägaren om denne är förhindrad att närvara vid stämman. OBS! Du som har en ko som uppfyller ovanstående omedbes att redan nu höra av Dig till föreningens expedition. Diplomen kommer att utdelas på stämman i Norge i början av augusti!

Lite av varje

Lantraser vårt kulturarv.

Hej!

Jag heter Birgit Boberg och arbetar med ett två årigt projekt med ovanstående namn. Meningen är att jag ska samla alla lantraser under en gemensam märkning och på så sätt kunna arbeta för en ökad lönsamhet utan att djuren måste anpassas till rådande slaktklassning. I praktiken innebär detta att jag ska finna alternativa slakt-, vidareförädlings- och distributionskanaler för våra lantrasdjur och där genom få ut en merbetalning.

Det viktigaste är att vi lantrashållare går samman och arbetar för gemensam sak. Annars är det svårt att uppnå några mål. Därför vill jag att alla som finner detta intressant, kontaktar mig och kommer med idéer och förslag. Har ni något fungerande exempel i när området vill jag gärna ha tips om det. Men ni är också välkomna med frågor och funderingar i största allmänhet. Jag finns här till ert förfogande.

Jag jobbar från Jönköping, men vänder mig till hela landet och dagtid kan ni nå mig på Humanus Utbildning i Småland AB, vilket är ett dotterbolag till Studieförbundet Vuxenskolan.

Tfn: 036-30 94 69

E-mail: birgit@humanus-utbildning.se

Address: Humanus Utbildning, Box 2154, 550 02

Jönköping

Några ord från Er redaktör:

Hej!

Här kommer äntligen Fjällkon nummer 2! Den här gången har jag inte behövt göra om allt ifrån början, men det tog ändå tid eftersom det var tänkt att detta skulle vara ett delat nummer med STN, men norrmännen hann inte färdigt, så jag fick ändra hela upplägget. Dessutom måste jag tjata på så många för att få in material och bilder....
Hoppas på bättring till nästa nummer!

När detta skrivs så är det precis mellan hägg och syren här i storstaden, tyvärr har vi just nu ganska kallt och regnigt, men man ska inte klaga, vi behöver ju regn för att det ska växa och grönska också.

För några veckor sedan hade Rödkulleföreningen sitt årsmöte i Skåne, vi tittade på rödkullor hos vår ordförande Gustav Larsson och då tittade den här kalven (se bild nedan) fram bland dem. Det är inte en fjällras-kalv utan en rödkullekvigkalv som har ren rödkulle härstamning förutom lite SRB långt tillbaka. Den är vit med röda öron och några röda fläckar på kroppen. Så kan det bli med färgerna, som ni kanske också sett på semintjuren Röde Orm (se sid 14) så är han helröd som en rödkulla, fast med fjällras i sin härstamning.

Jag hoppas att ni finner mycket intressant läsning i detta nummer och att vi ses på årsstämman i Norge senare i sommar.

Kristina.

Rödkullekalv med fjällisfärg! Foto: Kristina Torén

Fjällkon

Lite av varje, forts.

Röros! En kultplats för fjällrasvänner!

För troende av olika slag finns det heliga platser som man ska ha besökt en gång under sitt jordeliv! Muslimer förväntas ha varit till stenen i Kaba. Gammalt tillbaks var Nidarosdomen i Trondheim ett vallfartsmål för kristna. Ja listan kan säkert göras längre men vi stannar här för nu är det Röros som är på tapeten.

För alla rättroende fjällrasvänner så bör ett besök i Röros vara obligatoriskt. Röros är en fantastisk stad som är värt ett besök bara för sin egen skull men ur fjällrasperspektiv är den litet extra. Röros kan sägas vara fjällrasens vagga i Norge och en av de tre tjurlinjer vi idag har kvar stammar från Röros. Njord-linjen som vi pratar om finns representerad i Sverige via Soon R 4517 som via ättlingen 33 Sving bildat en av fjällrasens produktionsstarkaste tjurfamiljer. Idag representerade av 6777 Makro, 6780 Mise, 6849 Aragom m,f,l.

Njord-linjen finns även via Hösthon SKB38 som via sin ättling 4 Prille i sin tur gett upphov till en tjurfamilj som idag representeras av 6840 Gunde o 156 Zonat. Sen har vi naturligtvis de sentida importerna som vi gjort men av utrymmesskäl får vi lämna dom tills vidare.

Det som med svenska ögon är unikt med Röros är att det finns ladugårdar mitt inne i stan. Det vore idag otänkbart i Sverige och har väl så varit under lång tid. Men i fjällrasens norska "Mekka" är sådant fortfarande möjligt. Under Atle Meås kunniga och sakliga handledning kommer vi att få ta del av Rörostraktens intressanta fjällrashistoria och se på en del djur dessutom.

Möt upp för en minnesrik färd till en av fjällrasens största kultplatser. Bli pilgrim även du!!

Robert Nilsson

Har Ni förslag till val av styrelseledamöter eller åsikter, hör av Er till valberedningen:

Ronny Olsson
Egby 5373, 387 95 Köpingsvik
tel: 0485-760 37
före den

15/7!

Några bilder kom till redaktionen:

Detta är min fjällko, Sarek, hon är ett "halvblod".
Mamma är en vanlig röd men pappa är Lippo.

Detta är jag och min fjällkalv, Tindra. Hon är äkta fjällras.
Mamma 75% fjällras heter Svartnos och pappa är Ibrahim.
Tindra är född 9 februari 2004.
Sarek är mormor till Tindra.
Yvonne Johansson, Grästorp

NGH-seminarium i Visby

Veckoslutet 1-2 maj hade Nordisk genbank Husdjur förlagt sitt ärligen återkommande sommarseminarium till Visby. Själv hade jag fått uppdraget att medverka som en av arrangörerna. Seminariet bestod av inomhusaktiviteter i form av föredrag och grupparbeten för de runt sextio deltagarna, och en rundtur på mellersta Gotland, då vi besåg fjällkorna på Lövsta naturbruksgymnasium, russ, hundar, höns och kaniner av gotländskt ursprung, samt en stor besättning av gutfår. Vädret för seminariet var bästa tänkbara, och besökarna - från alla delar av Norden - fick se ett Gotland som visade upp sig från sin bästa sida.

Temat för seminariet var "Hur kan man säkra en bärkraftig förvaltning av husdjursgenetiska resurser i Norden." Detta gäller naturligtvis alla arter av husdjur, men det må vara en förlåtelse om man som jag mest ser det hela ur fjällkosynpunkt. NGH ser ju också ett ansvar även för de s. k. produktionsraserna, ett ganska dumt uttryck egentligen, då ju alla raser är med och producerar efter sin förmåga. Men mest handlar det givetvis om de raser som p. g. a. utvecklingen i tiden kommit att hotas till sin existens. Ansvaret handlar om hur man ska kunna säkra en tillräckligt stor numerär av respektive ras för att den ska kunna leva vidare utan stor inavelseffekt.

Många kanske tror att om man bara har ett stort antal djur så är risken för inavelsdefekter försumbar. Men så enkelt är det inte. T. o. m. en så stor ras som Holstein är i farozonen för inavelsproblem. Och vår fjällko är kanske inte akut hotad i nuläget, men situationen är allvarlig nog, och måste ständigt hållas under uppsikt.

För att belysa detta på ett någorlunda enkelt sätt kan vi använda oss av en formel som är utarbetad av experterna på genetik. Man använder sig av begreppet effektiv avelspopulation, vilket ska beskriva hur stor del av den totala populationen i en ras som kan garantera den genetiska variationen. Det är den variationen som bör vara så stor som möjligt för att säkra ett framtida avelsarbete. I en hårt inavlad djurgrupp går variationen mot noll. Då lever man farligt om det uppstår inavelsdefekter. Då återstår bara två alternativ:

Ge upp, eller korsa in andra raser om det inte redan är för sent.

Formeln ser ut på följande sätt: den effektiva avelspopulationen benämnes N (e).

$N(e) = 4 \times \text{antalet handjur} \times \text{antalet hondjur}$

Antalet handjur + antalet hondjur

Om man söker få fram hur stor den effektiva avelspopulationen är för fjällrasen måste man först beräkna hur många tjurar som i nuläget används under, låt oss säga, ett år. I detta exempel utgår jag från att tre ungtjurar från Sv. Avel och fem av deras äldre

Fjällkon

avkommeprövade använts, liksom de sju privattjurarna som spermasamlas på Alebäck, plus att ytterligare fem privattjurar kommit till användning. Detta gör totalt tjugo tjurar. Vidare är det väl rimligt att räkna med att vi har ettusefemhundra kor. Kanske det är något i överkant. Sätter man in dessa antal i formeln kommer man fram till att den effektiva populationen för fjällrasen är sjuttionio djur. Det är inte mycket, men ändå ett snäpp över vad som betraktas som en kritisk gräns. Fortsätter man att som hittills prioritera den genetiska variationen i sitt avelsarbete har rasen hyggelig chans att klara framtiden.

Gör man en liknande beräkning för de fjällnära, och räknar med att tjugo tjurar använts till hundra kor får man fram till den effektiva avelspopulationen är sektiosex djur. Och det är inte alls illa om man ser till omständigheterna. Men en stor skillnad föreligger mellan fjällras och fjällnära. Fjällrasen har en stor genetisk reserv av fryslagrade tjurar att ta till om risk för inavel uppstår, under det att man i aveln med de fjällnära redan utnyttjat allt material som finns. Här måste man sannerligen underkasta sig en sträng disciplin i avelsarbetet och lära sig följa en uppgjord avelsplan för att inte riskera obehagliga överraskningar i framtiden.

Något för fjällrasaveln att beakta är också, att om man ger sig in på att selektera för en viss egenskap i aveln, exempelvis mjölkavkastning, måste man också vara medveten om att framsteg därvidlag kommer att få betalas med minus på andra egenskaper. Är man beredd att betala en eventuellt höjd avkastning med sämre juveregenskaper, högre mastfrekvens eller sämre fertilitet?

Vad som dessutom är en självklarhet i aveln med en liten ras är att man inte sätter in mer än en tjur efter var tjurmoder. Att slå vakt om den genetiska variationen inom fjällrasen är enda sättet att bevara chansen att ha kvar valmöjligheterna i framtiden.

Patrik Gyllenhammar

Fjällko-flock hos Jan Carlsson. Foto: Kristina Torén

Fjällkon

Livdjursförmedling

Information:

Vi har också förmedling på vår hemsida: www.fjallkon.org Där får ni annonsera själva. Vi kommer ändå att ha en levande förmedlare, för det är ganska många som bara vill prata lite allmänt.

Om jag inte svarar på telefontiden så lämna alltid ett meddelande så hör jag av mig så fort det går.

Livdjursförmedlare:
Mårten Dahlberg
Telefontid: Måndagar 12-13.00
tel: 0612-532 67
fax: 0612-531 07

Till salu:

.....
Sven Videll vill sälja:
1 kvigkalv
1 tjurkalv
tel: 0510-132 10

.....
Solvig Johansson säljer:
1st tjurkalv, född i nov. far: 6742 Harg, MF. är er egen tjur efter 161 Smille
tel: 0470-361 22

.....
Nancy Alm säljer:
Tjurkalv efter 6759 Bam, Mf är en son till 786 Maro född 030916
tel: 0251-500 75

.....
3 betäckningsdugliga ungtjurar
Ring mig för mer info.
Anna-Lena Erstadius, tel: 0248-404 50 el. 070-330 96 74

.....
Amko med kalv (tjur) född 24 jan. -04
kon född -97, kons far: 6715 Lage, MF: 6749 Risk
kalvens far: 6738 Mast
Anders Westerberg, tel: 01173-323 75 eller 070-222 03 81

.....
2st obet. kvigor.
Lisa Sterneland, tel: 0492-701 42

.....
Karl Anders Norman har tjurkalvar till salu
tel: 0696-100 10

Tjurkalv född 031115
Far: 9 Zober, Mf: 161 Smille, Mmf: 6776 Lippo
Sven Blomberg, 0258-20207
Finns även fler tjurar hos Sven.

.....
Finske tjuren 7-801 Pelson Olso Sv. Fj. 24002, PSK14190.
Pelson Olso distribueras som en projektstjur och beställes av djurägarna på samma sätt som dessa.
Far: P. Atleetti PSK 13965, Mf: K. Aslak PSK 13984.
Vi har 150 doser i allt, så här gäller "först till kvarn".
Patrik Gyllenhammar

Köpes:

.....
Helen Sjölund vill köpa kor eller kvigor
tel: 0670-730 07 eller 070-343 88 00

.....
Malin Norén vill köpa kvigkalvar
tel: 0293-503 32 eller 070-591 46 56

.....
Gudrun Johansson vill köpa 1 amko
tel: 036-71 54 30

.....
Bengt och Birgit Verner vill köpa kvigkalvar
tel: 0223-611 69 eller 070-309 69 49

.....
Susanna Andersson vill köpa kviga eller ko
tel: 0525-355 04

.....
Urban Delestig vill köpa en ko
tel: 0651-149 88

Övrigt:

.....
Busschaufför, för resa till årsstämman i Norge
Ring Robert Eklundh: tel: 0290-705 25

Föreningsbrev B-post Porto betalt

Avs: Svensk Fjällrasavel
Timotejvägen 16
840 70 Hammarstrand

Som avslutning på detta nummer och artikeln om utfodring, kommer här en liten text och bild som vi fått från Mikael Lindfors, Granträsk, Överkalix.

Fjällkor på skogsbete!

Kreaturen får gå på skogen hela sommaren för att sedan avsluta betesperioden med några veckors efterbete på ängarna. Säger man vad man vill om det moderna skogsbruket, men kalhyggen är populära visten för djuren. Där frigörs massor med gott och varierande bete, djuren kan välja och vraka bland allt det gröna som spirar upp, de öppna ytorna är också i det närmaste insektsfria. Av erfarenhet kan jag bekräfta tidigare fakta, att de vita individerna är mindre utsatta av insekter än ex. vis helsvarta djur, skillnaden är stor och klart märkbar. Detta är naturligtvis ett stort plus för de vita, kanske speciellt i skogsinlandet där jag bor. Djuren kommer självmant och snabbt hem punktligt till kvällsmjölkningsen, för att sedan övernatta i ladugården. Det är endast under svampperioden som det kan bli lite väl sena kvällar. Men vad skulle man göra om man var en ko och älskade svamp! Många hälsningar från norr!

Mikael Lindfors

Från höger 433 Duva (far: 1116 Fillijokus mf: 70 Rosen av Böle), 209 Pärla (far: 7114 Gubben mf: 6715 Lage) och 197 Saga (far: 6738 Mast mf: 6728 Lazarus) Foto: Mikael Lindfors

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 4 dec. 2004

Kokontrollåret 2004 sid 11-13
Gör din egen avelstjur sid 6-7

Ny ungtjur från Svensk Avel 6851 Gus SKB96851

96851 Gus Kodnr: 3-6851 Grupp 1

Foto: Ronnie Hallgren

6851 Gus är en förhållandevis lättanvänd tjur, då han på både fädernet och modernet har en ganska annorlunda härstamning. Fadern 6840 Gunde som är efter 76739 Gute som inte blev använd i någon större utsträckning då han släpptes gör ju att 6840 Gundes härstamning inte är så vanlig. Ni kan läsa mer om Gunde i Fjällkon nr 3-2002. Modern 224 Ringull som härstammar ur R-linjen från Norbergs i Blåvik har producerat på 8,2 år:

8614 x 4,4 x 3,6 = 378, 307, rel tal 142, 137.

Mor: 224 Ringull Sv Fj 25016	MM: 65 Ringull SKB 8648	MMM: 152 Ringros
		MMF: 933 Kam SKB 86933
	MF: 161 Smille SKB 6673	MFM: 297 Lirka SKB 8600
		MFF: 10 Smith SKB 6683
Far: 6840 Gunde SKB 96840	FM: 361 Majken Sv Fj 25038	FMM: 65 Majken SKB 8662
		FMF: 165 Leo SKB 6677
	FF: 739 Gute SKB 76739	FFM: 128 Druva SKB 8418
		FFF: 70 Gull SKB 6590

Hon är enlig vad avelskommittén kan förstå den bästa nu levande fjällkon, sett till produktion, ålder och friskhet. Även hennes härstamning gör att Gus blir lättanvänd. 224 Ringull är även mor till ungtjuren 6847 Levis samt Alebäckstjuren 2134 Ibrahim Sv Fj 20111. Gus är född hos Mårten Dahlberg, Mariebergs gård, Bjärträ. Undviks till döttrar efter 6840 Gunde, 6847 Levis och 2134 Ibrahim.

Innehåll

Ny ungtjur	2
Ordförande har ordet	3
Föreningsadresser	4
Debattinlägg	4-5
Angående stambokföring	5
Gör din egen avelstjur ...	6-7
Tjurhantering	7-8
Info från avelskommittén	9
Aktuella semintjurar	10
Kokontrollåret 2004	11-13
När fjällkon fick vara ...	14-16
Några recept inför julen 17-18	
Några ord från redaktören	18
Livdjursförmedling	19
Julkåseri	20

Tidningen Fjällkon

Redaktör:

Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Robert Eklundh
Kristina Torén
Evy Schale

Tryck:
TryckJouren, Uppsala

Tidningen Fjällkon är Svensk Fjällrasavels medlemstidning som ges ut ca 4 ggr per år. Däremellan skickas aktuell information ut.

Annonseringen med radannonser i tidning och info-blad med Lex. "Köpes/Säljes" är gratis för medlemmar.

Samtliga artiklar i Tidningen Fjällkon är författade av redaktionskommittén om ej annat anges. Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel, utan är författarnas egna.

Tidningen får i korta drag citeras om källan anges. Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560

Medlemsavgift:
300,- insättes årligen helst på Svensk Fjällrasavels BG 5361-8070.
PG 833 53 62-3 går också bra.
OBS! Skriv ditt namn och adress!

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 4 december 2004

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Hej alla medlemmar!

Nu är det dags för årets sista tidning och tid för att summera året som gått. Vi har haft en lyckad vinterträff och en mycket trevlig oc lärorik årsstämma (tack Atle) Vi har fått ut fyra st tidningar, det här sista numret ihop med STN-föreningen. Det vi inte har lyckats med är att få gjort tjurkorterna som vi lovat under detta år. Detta har ej blivit gjort p.g.a flera möjliga och omöjliga orsaker. Där får vi ansvariga ta på oss skulden och skärpa till det hela. Nåväl de första tjurkorterna ska vara klara för utskick till intresserade direkt efter årsskiftet.

Nästa års ansökan till JBV är just inlämnad och 2005 års stora arbete blir en dokumentationsbok om fjällrasens historia. Detta mastodontarbete skall Robert Nilsson göra och vi har sökt pengar till detta, dels för arbetet, och för korrektur, sättning, tryckning och scanning av bilder, ihopsamling av material m.m. Det är bara att önska Robert lycka till.

Till nästa år skall vi också försöka göra tidningen ännu bättre, och om möjligt med mera färg:

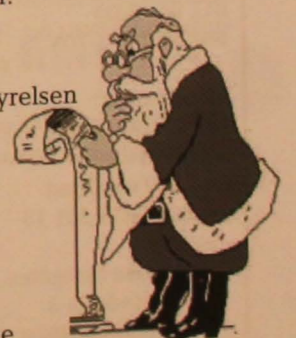
Medlemsservicen skall också bli bättre när vi delat upp expeditionen på två personer. Då kan ni ringa till Mari som för det mesta är tillgänglig. Hans-Inge kan därmed koncentrera sig på kassörssysslan, tjurkort m.m.

På stämman i Norge i somras var det flera som undrade hur det går med omkodningen av våra fjällkor, och nu kanske vi har kommit en bit på väg i denna evighetsfråga, då JVB har kallat till möte i Jönköping i början av 2005. Joachim och jag far på detta möte, där vi hoppas att även kunna få svar på andra frågor, t. ex. varför måste djurägare väntamer än ett halvår på att få sina pengar för utrotningshotade raser.

Jag hoppas kunna skriva om detta möte i nästa tidning.

Jag avslutar det här med att jag och hela styrelsen önskar God Jul och Gott Nytt År till våra samarbetspartners: JVB, WWF, Svensk Mjolk, STN-föreningen, Rödkulleföreningen, alla medlemmar och speciellt God Jul till Kristina, utan dig hade det inte blivit några tidningar i år!

Styrelsen, genom Anders Jonört, ordförande

Omslag:
Höst i Stockholmstrakten, 330 Doris, far: 6 Snöstorm, mf: 6715
Lage hos Björn Magnusson och Leif Engman, Svartsjö.
Foto: Kristina Torén